

Doplnění k materiálu KP-ZM/436/2016/M/236

K bodu: „Koncesní projekt provozování vodohospodářské infrastruktury města České Budějovice“

- Ekonomické posouzení variant zajištění provozu
- Nutné předpoklady pro zajištění administrativy vlastnické správy vodohospodářského majetku pro město České Budějovice a jeho provozování
- Porovnání cen vodného a stočného v roce před a po ukončení koncesního řízení ve větších městech ČR

Ekonomické posouzení variant zajištění provozu

Porovnání nákladů Vlastníka pro jednotlivé varianty zajištění provozu vyznívá v neprospěch vlastnického modelu provozování – varianta A ve výši cca 57 mil. Kč za období 10 let, přičemž je nutno dále zohlednit i jednorázovou investici do zřízení vlastního provozovatele (cca 190 – 200 mil Kč) a zajištění nutného provozního kapitálu (cca 40 – 60 mil Kč).

Posouzení variant

Účelem tohoto ekonomického posouzení variant je zjistit, která varianta zajištění provozu je pro Vlastníka výhodnější z hlediska ekonomických nákladů a výnosů i ostatních dopadů kvalitativního charakteru, tj. dosažení nejvyšší hodnoty za peníze. V tomto konkrétním případě se „hodnotou za peníze“ rozumí nejlepší kombinace nákladů a užitků v době trvání koncesní smlouvy, přičemž vybraný způsob nemusí být vždy ten nejlevnější. Porovnání bude provedeno ekonomickým porovnáním variant:

Varianta A – provozování v působnosti Vlastníka (vlastnický model a samoprovozování)

Varianta B – oddílný model provozování (formou koncesní smlouvy).

Při porovnání obou variant se vychází z hodnocení jednotlivých položek nákladů v obou variantách po celou dobu provozování (10 let).

Odlišovat se bude struktura nákladů Vlastníka jednak na investice do provozu (zejména velké investice před zahájením samotného provozu) a dále na vlastní režijní náklady.

Aby však ekonomické hodnocení bylo vzájemně porovnatelné, musí se současně zohlednit i vliv rizik pro obě varianty, resp. kvalitativní faktory.

Rizika

Způsob vyčíslení rizik je klíčovým bodem v porovnání variant zajištění provozu.

Za podmínky, že Vlastník převede značnou část rizik na provozovatele a současně bude tento převod rizik optimální, tzn., že budou převedena ta rizika, která dokáže provozovatel lépe řídit (tj. s vynaložením nižších výdajů), může vést koncesní smlouva v oddílném modelu provozování k vyšší hodnotě za peníze.

Pro porovnání variant se vycházelo ze skutečných údajů za rok 2015 a bylo použito ocenění na základě tzv. „**nadměrného sklonu k optimismu**“. Nadměrný sklon k optimismu je popisován jako pozorovaná tendence veřejného zadavatele podceňovat projektové výdaje a přeceňovat projektové příjmy (tj. být příliš optimistický).

Ocenění rizika se vypočítá jako součin příslušné referenční položky (např. výše investičních nákladů, provozních nákladů) a příslušné hodnoty nadměrného sklonu k optimismu.

Úvodní ocenění jednotlivých skupin rizik s použitím odpovídající horní hranice faktoru nadměrného sklonu k optimismu bylo vyčísleno takto:

a) Investiční rizika převoditelná - rizika spojená s investicemi do provozního majetku.

Výše investičních převoditelných rizik:

Pro vodné a stočné	Jednotka	
současná hodnota peněžních toků (investice do provozního majetku)	tis. Kč	170 604
faktor nadměrného sklonu k optimismu		3%
investiční riziko převoditelné	tis. Kč	5 118

- b) **Provozní rizika převoditelná** - rizika spojená s činnostmi a povinnostmi provozování
Výše provozních převoditelných rizik:

Pro vodné a stočné	Jednotka	
současná hodnota peněžních toků (provozní náklady)	tis. Kč	1 614 827
faktor nadměrného sklonu k optimismu		20%
provozní riziko převoditelné	tis. Kč	322 965

- c) **Investiční rizika zadržaná** - rizika spojená s investicemi do výstavby či obnovy Vodohospodářského majetku. Tyto investice v obou variantách zajištění provozu provádí Vlastník.

Výše investičních zadržaných rizik:

Pro vodné a stočné	Jednotka	
současná hodnota peněžních toků (investice, obnova)	tis. Kč	1 448 940
faktor nadměrného sklonu k optimismu		10%
investiční riziko zadržané	tis. Kč	144 894

- d) **Provozní rizika zadržaná** - rizika spojená s provozními náklady Vlastníka, tj. na řízení správu, komunikaci s provozovatelem atd.

Výše provozních zadržaných rizik:

Pro vodné a stočné	Jednotka	
současná hodnota peněžních toků (správa majetku)	tis. Kč	17 060
faktor nadměrného sklonu k optimismu		10%
provozní riziko zadržané	tis. Kč	1 706

Ocenění rizik v souhrnu:

Rizika		Převoditelná	Zadržená	Celkem
Investiční	tis. Kč	5 118	144 894	150 012
Provozní	tis. Kč	322 965	1 706	324 671
Celkem	tis. Kč	328 083	146 600	474 683

Vstupní hodnoty pro porovnání variant

Reálná diskontní míra se používá pro výpočty současné hodnoty peněžních toků a vyjadřuje s časem klesající významnost budoucích peněžních toků. Vychází z koncesního zákona, který ji stanovuje na 3%.

Dalším vstupem pro porovnání variant je předpoklad, že Vlastník si ve Variantě A nebere žádný dodatečný úvěr, který se nepředpokládá ani ve Variantě B, a dodatečné náklady by Vlastník pokryl vlastními zdroji. Z toho vyplývá, že pro Variantu A nejsou uvažovány žádné dodatečné úrokové náklady na financování.

Porovnání nákladů Vlastníka pro jednotlivé varianty zajištění provozu

Po sečtení hodnot pro jednotlivé položky lze obě varianty dobře porovnat z ekonomického hlediska:

Srovnání příspěvků k současné hodnotě nákladů Vlastníka

Položka	Jednotka	Varianta A	Varianta B
Vlastní provoz	tis. Kč	1 614 827	0
Provoz Vlastníka	tis. Kč	17 060	17 060
Investiční náklady (obnova a rozvoj)	tis. Kč	1 448 940	1 448 940
Investiční náklady (provoz)	tis. Kč	170 604	170 604
Finanční náklady Vlastníka	tis. Kč	0	0
Příjmy z nájemného	tis. Kč	0	-1 424 808
Příjmy od uživatelů	tis. Kč	-3 310 768	0
Rizika zadržená	tis. Kč	146 600	146 600
Rizika převoditelná	tis. Kč	328 084	0
Současná hodnota nákladů celkem	tis. Kč	415 348	358 396

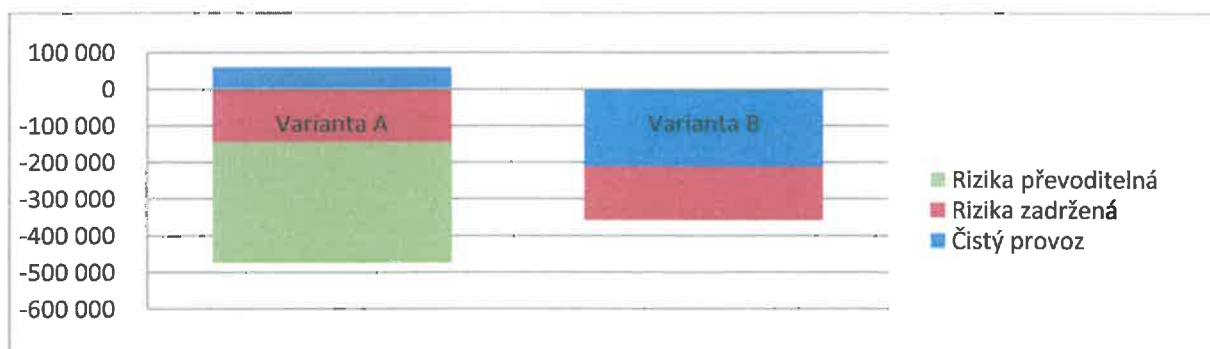
V hodnocení zadržených a převoditelných rizik je započtena výše uvedená ztráta na základě „nadměrného sklonu k optimismu“, vyjadřující přirozenou ztrátu efektivity ve srovnání s externím dodavatelem zavázaným povinnostmi a sankcemi koncesní smlouvy.

Po sloučení výdajových a příjmových položek (bez rizik) do jedné položky pojmenované čistý provoz je provedeno srovnání variant tabelárně i graficky:

Porovnání varianty A a B (tis. Kč)

	Varianta A	Varianta B	Rozdíl - vyhodnocení Varianty A
Čistý provoz	59 336	-211 796	271 132
Rizika zadržaná	-146 600	-146 600	
Rizika převoditelná	-328 084	0	-328 084
Celkem náklady varianty provozu	-415 348	-358 396	-56 951

Graf 1: Srovnání příspěvků k současné hodnotě Vlastníka (tis.Kč)

Shrnutí:

Zcela zásadní pro rozhodnutí zda uplatnit Variantu A či B je kritérium míry odpovědnosti a rizik souvisejících s plněním provozních povinností a dále kritérium organizační a finanční náročnosti na zabezpečování práv a povinností Vlastníka.

Z výše uvedeného porovnání variant je patrné, že výše rizik spojené s odpovědností a povinnostmi související s provozováním vodohospodářské infrastruktury v takovém rozsahu přesahuje samotný provoz (náklady a příjmy).

Nutné předpoklady pro zajištění alternativy vlastnické správy vodohospodářského majetku pro město České Budějovice (dále jen „Město“) a jeho provozování

Vedle veškerých nevýhod a rizik popsanych v koncesním projektu, by muselo Město, resp. jím ovládaná společnost, navíc na přípravu tohoto modelu provozování kalkulovat v letech 2017 až 2018 s výdaji ve výši orientačně 190 - 200 mil. Kč, jak je rozvedeno níže.

Současně je nutno počítat s tím, že by bylo třeba zajistit finanční prostředky pro provozní kapitál ve výši cca 40-60 mil. Kč.

Základním cílem Města při případné realizaci této varianty je zabezpečení efektivní vlastnické správy vodohospodářského majetku a současně jeho kvalitního, spolehlivého a ekonomicky přijatelného provozování v souladu s obvyklou mezinárodní praxí, národními předpisy, zejména zákonem o vodovodech a kanalizacích (dále jen ZVaK), při zajištění možnosti efektivní kontroly a regulace provozování vlastníkem. Při tom je cílem i minimalizovat náklady na transformační procesy a související rizika transformace.

Při rozhodnutí města České Budějovice transformovat současný oddílný model provozování na model vlastnický by bylo nutné zabezpečit organizační, personální, finanční a technické předpoklady pro převzetí agendy provozování vodohospodářského majetku a administrativní agendy související s jeho provozováním včetně jeho kontroly.

Následující předpoklady jsou založeny na záměru plně ukončit transformační proces nejpozději k 31.12. 2018 a vyžaduje součinnost stávajícího provozovatele při postupném předávání majetku nové založené společnosti, která je plně vlastněna městem. Podmínkou úspěšné transformace těchto agend vlastnické správy je, aby Město (s povinnostmi vlastníka podle §8 - zejména odst. 1) zajistilo plynulé a bezpečné provozování svého vodohospodářského majetku.

Níže jsou uvedeny převážně jen činnosti, které by vyvolaly náklady na straně města.

Nově založená společnost bude mít dvě základní role:

- správa vodohospodářského majetku
- provoz vodohospodářského majetku.

Případný transformační proces a jemu přisouzené náklady jsou rozděleny z časového hlediska na roky 2017 a 2018, kdy by měl tento proces probíhat.

Není přitom reálné kalkulovat s prostým převedením příslušných zaměstnanců od současného provozovatele ČEVAK a.s., kteří zajišťují příslušné odborné agendy správy majetku i mimo území ČB. Totéž se do menší míry může týkat i zaměstnanců provozních, kteří rovněž mohou vykonávat řadu činností, zejména specializovaných profesí (údržba, vyhrazená technická zařízení, obsluha informačních systémů, řídicího systému, atd.) pro činnost v rámci působnosti ČEVAK.

Rok 2016

Město by muselo zajistit zpracování podrobného projektu transformace výkonu agendy vlastnické správy a provozování včetně harmonogramu.

Rok 2017

Bylo by však žádoucí a efektivní, kdyby zabezpečení některých činností a administrativních agend při realizaci této varianty zajišťoval přímo vlastník, tj. Město, např. vedení majetkové evidence, plánů financování obnovy, reporting „regulačním“ úřadům státní správy a správci povodí, zajišťování konzultačních a poradenských služeb zejména při přípravě a realizaci velkých oprav, prací obnovy a nových vodohospodářských investic, zajišťování statistických výkazů apod.

V případě rozhodnutí Města o transformaci na „vlastnický model“ by bylo nezbytné, aby Město prostřednictvím svého nového managementu již v průběhu roku 2017 postupně zajišťovalo příslušné transformační úkoly související s budoucím provozováním vodohospodářského majetku, a to zejména:

- založilo novou „vlastnickou provozní společnost“, nejlépe do konce roku 2016. Důvodem je skutečnost, že v průběhu transformačního procesu bude nezbytné zorganizovat řadu výběrových řízení dle zákona, jejichž délka může pro určité komodity či služby trvat více jak 1 rok.
- obstaralo na „trhu práce“ nový management ovládané vlastnické provozní společnosti k zabezpečení právních a technickoorganizačních kroků k přípravě provozování.
- zabezpečilo zpracování projektu transformace včetně harmonogramu přípravy k provozování, s cílem realizovat tento projekt postupně do poloviny roku 2018;
- zajistilo postupně a nejpozději do konce roku 2017 veškeré organizační a odborně - personální předpoklady pro výkon nové agendy vlastnické správy a kontroly provozování, zejména jmenováním odpovědného „managementu“ pro zabezpečení technicko-administrativní agendy. Počet zaměstnanců zajišťujících vlastnickou správu, včetně technicko-organizačních agend na úrovni Města závisí i od rozsahu „outsourcingu“, jehož rozsah musí Město definovat nejpozději do konce roku 2016
- zajistilo přípravu, projednání a schválení korporátních dokumentů a.s. nebo s.r.o. (stanovy, organizační řád, pracovní právní dokumenty, další interní předpisy). Na právní a administrativní služby je nutné zajistit finanční prostředky ve výši **cca 1 mil. Kč**, zejména na právní poradenství v souvislosti se založením nové společnosti. Dále, v případě peněžitého vkladu základního kapitálu akciové společnosti je nutno alokovat **min. 2 mil. Kč**.
- poskytlo ze svých disponibilních finančních zdrojů v roce 2017 zdroje na mzdové a ostatní osobní náklady zaměstnanců, kteří se budou zabývat výše uvedenými agendami správy včetně jejich základního administrativního a technického vybavení v roce 2017 - odborným odhadem celkem ve výši **cca 3 mil. Kč**. (z toho 3 pracovníci – celkové mzdové náklady na rok 2017 ve výši 2 mil. Kč, administrativní a technické vybavení – cca 1 mil. Kč).

Rok 2018

V roce 2018 by pokračovala činnost vlastnické provozní společnosti zejména v administrativních činnostech směřujících k plynulému převzetí provozování do konce roku 2018. Město nebo již management nově založené společnosti musí:

- jednat se současným provozovatelem o postupu naplnění závazku přenosu základních dokumentů, dokladů a informací na novou vlastnickou provozní společnost. Současná provozní smlouva neobsahuje podrobné ustanovení týkající se tohoto procesu „předání a převzetí“, nicméně z ustanovení Článku XIII. odst. 8 vyplývá závazek současného provozovatele „učinit všechny právní úkony potřebné k přechodu práv a závazků“.

- zajistit veškeré organizační a odborně - personální předpoklady pro výkon nové agendy provozování (zejména jmenováním odpovědného výkonného managementu pro zabezpečení provozní, technické, ekonomické, právní, personální a pomocné agendy, vytvoření základních organizačních dokumentů/řádů provozní společnosti, zpracování provozní smlouvy mezi Městem a ovládanou provozní společností, příprava zadávacích řízení na subdodavatele odborných technických služeb a dodávek apod.); Vzhledem k tomu, že ovládaná provozní společnost by byla „veřejným zadavatelem“, musela by řešit veškeré dodávky a služby v souladu se ZVZ.
- zajistit přípravu a následnou realizaci zadávacích řízení na výkon těch odborných provozních služeb a dodávek (např. laboratoře, specializované práce údržby, IT, chemikálie, energie), které budou zajišťovány specializovanými subdodavateli s tím, že rozsah těchto služeb musí stanovit společnost nejpozději do konce roku 2018 (právní a technické služby spojené s při zpracování zadávacích dokumentací na pořízení mechanizace, práci a služeb pro nového provozovatele - odhad nákladů **cca 5 mil. Kč**). Pozn. Předpokládá se, že nová provozní společnost bude pořizovat expertní služby jen do přiměřené míry a že většinu činností bude vykonávat svými zaměstnanci a svým vybavením.
- zajistit ze svých rozpočtových zdrojů finanční krytí mzdových a ostatních osobních nákladů nových zaměstnanců ovládané provozní společnosti pro **1 pololetí 2018 v orientační výši 2 mil. Kč** (3 zaměstnanci) a **pro druhé pololetí 2018 ve výši nejméně 8 mil. Kč** (cca 20 zaměstnanců). Předpokládá se, že počet zaměstnanců provozní společnosti bude postupně narůstat v druhém pololetí 2018 tak, aby ke konci roku bylo dosaženo cílového počtu zaměstnanců k plynulému provozování. Je žádoucí, aby v druhém pololetí 2018 měla již společnost všechny klíčové technické a administrativní zaměstnance (mimo dělnické profese), kteří již budou postupně přebírat administrativu, dokumentaci od stávajícího provozovatele. Cílový počet zaměstnanců ovládané provozní společnosti bude odvislý od rozhodnutí společnosti o rozsahu subdodávek. Pro velikost města ČB a obvyklý způsob provozování je vhodné počítat s cílovým stavem cca 80 zaměstnanců (z toho: management 3, střední management 12, administrativní, provozní a logistické činnosti cca 65 zaměstnanců). Dá se předpokládat, že s odkazem na zákoník práce bude moci současný provozovatel převést k zahájení provozování od 1. 1. 2019 na ovládanou provozní společnost jen spíše dělnické profese, přičemž zejména střední management a administrativní současný provozovatele zajišťuje odborné technické služby a agendy, např. řízení jakosti vody, IT a dispečerské řízení, základní údržbu, opravy, diagnostiku, revize, dopravu, vyjadřovací činnosti, krizové řízení pro celou oblast provozování, tedy i mimo území města ČB.
- zajistit ze svých rozpočtových zdrojů v roce 2018 finanční krytí na základní technické vybavení ovládané provozní společnosti (základní technické zařízení pro potřeby pravidelné údržby a provozování např. příslušné stroje, dopravní prostředky apod.), v některých případech i formou výběrových řízení tak, aby tato mohla zahájit provozování k 1. 1. 2019. celková cena mechanizace a přístrojového vybavení se odhaduje na **cca 80 mil. Kč** (z toho např. 2 x kombinovaný kanalizační vůz – cca 16 mil. Kč, bagr a menší technika pro zemní práce – cca 15 mil. Kč, elektrocentrály, sbíjecí kladiva, brusky, vrtačky – cca 5 mil. Kč, detekční technika – cca 5 mil. Kč, kanalizační kamery – cca 3 mil. Kč, trubní materiály a speciální opravářské kusy – cca 5 mil. Kč) .
- koupit od současného provozovatele nezbytná provozní data a provozní dokumentaci, včetně softwarů a implementace, včetně pořízení nových počítačů, serverů, zálohovacích jednotek (např. GIS, řídicí systémy, dispečink, zákaznický systém - odhad cca **40 až 60 mil. Kč**),

- zajistit kancelářské prostory pro ovládanou provozní (formou nájmu či odkupem) včetně vhodných prostor pro zákaznické centrum včetně příjezdů, parkoviště pro zákazníky. Pořízení nové budovy nebo stavební úpravy některé ze stávající budov města, včetně vybavení nábytkem, odhadují na cca **25 mil. Kč.** Vhodnou lokalitu je nutno vybrat co nejdříve.
- Zajistit minimálně 1 provozní středisko (dílny, šatny, sociální zařízení - oddělené pro kanalizační provoz) včetně kancelářských prostor pro mistry, skladové prostory pro mechanizaci, chemikálie. Pořízení nebo stavební úpravy již stávajících prostor se odhadují na **cca 10 mil. Kč.**

Porovnání cen vodného a stočného v roce před a po uskutečnění koncesního řízení

Uvedeny ceny V/S , které byly předmětem koncesních řízení uskutečněných v lokalitách větších měst

Prachatice	Cena před KŘ	Cena po KŘ	rozdíl
	s DPH	s DPH	
Vodné a stočné celkem	80,90	80,17	-0,73

Přísek	Cena před KŘ	Cena po KŘ	rozdíl
	s DPH	s DPH	
Vodné a stočné celkem	68,53	67,34	-1,19

Moravská Třebová	Cena před KŘ	Cena po KŘ	rozdíl
	s DPH	s DPH	
	koncesní řízení pouze pro kanalizaci		
Stočné	46,39	44,51	-1,88

Políčka	Cena před KŘ	Cena po KŘ	rozdíl
	s DPH	s DPH	
	koncesní řízení pouze pro kanalizaci		
Stočné	48,79	47,83	-0,96

Kolín	Cena před KŘ	Cena po KŘ	rozdíl
	s DPH	s DPH	
Vodné a stočné celkem	78,04	69,75	-8,29

Brno	Cena před KŘ	Cena po KŘ	rozdíl
	s DPH	s DPH	
	koncesní řízení pouze pro kanalizaci *)		
Stočné	36,21	38,36	2,15

*) Pozn: nutno vzít v úvahu, že v Brně byl realizován velký investiční projekt s podporou z OPŽP. V důsledku toho nová cena zahrnuje zvýšené náklady na obnovu této velké kanalizační infrastruktury (zvýšení pachtovného o cca 50%), což eliminuje snížení ceny služeb, takže nedochází k tak výraznému poklesu cen vlivem soutěžení

